

Asia Julkinen esittäminen asunhotellissa sekä myynti- ja vuokra-autoissa

Hakija A Oy/Yhtiö B

Annettu 10.4.2000

Selostus asiasta

NN A Oy/Yhtiö B:sta (myöhemmin A) on pyytänyt 15.12.1999 päivätyllä kirjeellään tekijänoikeusneuvoston lausuntoa koskien tekijänoikeusmaksujen maksuvelvollisuutta julkisesta esittämisestä asunhotellissa sekä myynti- ja vuokra-autoissa.

Lausuntopyyntö liittyy osaltaan hakijan ja C r.y:n väliseen oikeudenkäyntiin ja koskee äänitteiden käytöstä maksettavien korvausten perusteita. Lausuntopyynnön mukaan asiassa on annettu Helsingin käräjäoikeudessa päätös, josta on tehty valitus Helsingin hovioikeuteen.

Lausuntopyynnön mukaan A:n toimialaan kuuluu huoneenvuokraus sekä autonvuokraus ja autonmyynti. Vuokrattavia huoneita on yhteensä 14 kappaletta, joista 1-hengen huoneita on 3 kappaletta, 2-hengen huoneita 8 kappaletta ja 4-hengen huoneita 3 kappaletta. Majoituskapasiteetti on täten 31 henkeä.

Huoneiden varustukseen kuuluu sänky, jääkaappi, tuoleja, pöytä sekä TV. TV:stä näkyvät kanavat 1, 2 ja 3. Majatalolla ei ole yleisissä tiloissa televisioita tai muita äänitteiden toisintamisen mahdollistavia välineitä.

Majatalon huoneita vuokrataan pääasiassa H:n telakalla toimiville yrityksille, jotka antavat ne edelleen työntekijöidensä käyttöön. Huoneita vuokrataan myös pitkäaikaiskäyttöön. Huoneen haltijalla on mahdollisuus halutessaan seurata televisiolähetystä huoneessa olevan TV-vastaanottimen välityksellä.

Lausuntopyynnössä pyydetään kannanottoa myös yrityksen autonvuokraus- ja myyntitoimintaan liittyviin tekijänoikeusmaksuihin. Autojen lukumäärä oli lausuntopyynnön tekohetkellä 20 kappaletta. Autoista 2 kappaletta oli 2 hengen autoja ja 18 kappaletta 4 hengen autoja. Autot olivat vapaasti vuokrattavissa tai ostettavissa. Autoissa oli hankintahetkellä valmiina radio. Autoja vuokrattiin erityisesti korjaukseen tuotujen autojen korjauksen ajaksi. Vuokrausaika vaihteli 1 päivän ja 4 viikon välillä. Autojen haltijoilla oli mahdollisuus halutessaan kuunnella radiolähetystä autoissa olevien radioiden välityksellä.

Lausuntopyynnössä todetaan lisäksi, että TV-vastaanottimien välityksellä on mahdollista seurata 3 kanavaa päivittäin. Kanavilla on musiikkitarjontaa muutama tunti päi-

vässä. Radioista tulee n. 10 kanavalta pääsääntöisesti musiikkia. Kummankaan toiminnan päätarkoitus ei ole musiikin esittäminen vaan tietyn katselu-/kuuntelumahdollisuuden tarjoaminen huoneiden tai autojen haltijoille.

Lausuntopyyntöissä on tekijänoikeusneuvostolta pyydetty vastausta seuraaviin kysymyksiin:

1. Onko majoitustoiminnassa maksettava television katselumahdollisuuden antamisesta yksilöille tekijänoikeusmaksuja?
2. Onko autonvuokraustoiminnassa maksettava radion kuuntelumahdollisuuden antamisesta yksilöille tekijänoikeusmaksuja?
3. Onko autonmyyntitoiminnassa maksettava radion kuuntelumahdollisuuden antamisesta yksilöille tekijänoikeusmaksuja?
4. Mikäli majoitustoiminnassa on maksuvelvollisuus muttei muissa lausunnonpyytäjän toiminnoissa, vaikka niissä kuunnellaan musiikkia huomattavasti enemmän kuin lausunnonpyytäjän nukkumapaikassa, mitkä ovat perustelut tälle asialle?
5. Onko C ry toiminut oikein haastaessaan A:n kärjäoikeuteen vaikka tekijänoikeusneuvoston lausunto on hakijan saamien tietojen mukaan ilmainen, ja aiheuttanut näin ollen A:lle taloudellisia vaikeuksia, tutustuen vain hakijan toimintaan n. 5 minuutin ajan?
6. Onko C ry ollut tietoinen kustannusten olevan vain murto-osa tekijänoikeusneuvoston kautta viedyssä asiassa vastaavan kärjäoikeuden kautta vietyyn asian ratkaisemiseen?
7. Onko C ry:llä edustus tekijänoikeusneuvostossa?

C r.y:n vastine

Tekijänoikeusyhdistys C r.y. toteaa lausuntopyyntöön liittyvän vireillä olevaan oikeudenkäyntiin. Vastineen mukaisesti kärjäoikeuden perusteluista voidaan todeta, ettei aisanosaisten kesken ole ollut riitaa yhdestäkään juttuun kuuluvasta oikeustositseikasta tai korvauksen määrästä. C r.y. toteaa ainoan erimielisyyden osapuolten kesken koskevan korvausvelvollisuutta eli sitä oikeuskysymystä, katsotaanko jutussa selvitetyllä tavalla tapahtuva ääniteperäisen musiikin esittäminen julkiseksi esittämiseksi yleisölle.

Vastineen mukaisesti tämän ainoan riitakysymyksen suhteen ei ole epäselvyyttä, tapauksessa on tekijänoikeudellisesti arvioiden kyse avoimesta piiristä. Musiikin esittäminen tapahtuu vastineen mukaisesti tekijänoikeuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettulle yleisölle. Vastineessa viitataan myös tältä osin tekijänoikeusneuvoston lausuntoon 1996:8.

Vastineen mukaisesti tekijänoikeudellisesti arvioiden hotellin koko ja majoitustiloissa kulloinkin asiakkaina olevien henkilöiden lukumäärä on merkityksentöntä. Hotellissa

olevien huoneiden lukumäärän todetaan olevan ainoastaan maksun määrään vaikuttavan seikan, josta ei vallitse erimielisyyttä osapuolten kesken.

Lausuntopyynnössä mainitusta autonvuokraustoiminnasta C r.y. toteaa, ettei se ole perinyt mainitusta toiminnasta korvauksia siitä huolimatta, että tiettyjen edellytysten valitessa korvausvelvollisuus saattaisi aktualisoitua.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että kysymyksiin 5 - 7 tekijänoikeusneuvosto ei ota kantaa. Hakijalle oheistetaan tekijänoikeusneuvoston asettamiskirje sekä siihen liittyvä muistio joista selviää tekijänoikeusneuvoston kokoonpano ajalle 15.10.1997 - 14.10.2000. Muutoin tekijänoikeusneuvosto esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (404/1961) 1 §:n 1 momentin mukaan on sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, tekijänoikeus teokseen. Säännöksen esimerkkiluettelon mukaisesti teos voi esimerkiksi olla kaunokirjallinen teos, sävellysteos tai se voi ilmetä muulla tavalla.

Tekijänoikeuden sisällöstä säädetään lain 2 ja 3 §:ssä. Tekijän taloudellisista oikeuksista säädetään lain 2 §:ssä. Sen 1 momentin mukaisesti tekijänoikeus tuottaa, lain 2 luvussa säädettyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin. Lain 2 §:n 3 momentin mukaisesti teos saatetaan yleisön saataviin, kun se esitetään julkisesti tai kun sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen tai näytetään julkisesti. Tekijänoikeuslaissa ei ole nimenomaisesti määritelty, mitä "julkisella" tarkoitetaan. Ainoastaan 2 §:n 3 momentissa on mainittu, että julkisena esittämisenä pidetään myös ansiotoiminnassa suurehkolle suljetulle piirille tapahtuvaa esittämistä. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi suurten yritysten henkilökunnalle tapahtuvaa radion ym. välityksellä tapahtuvaa musiikin soittamista (komiteanmietintö 1953:5).

Tämän mukaisesti tekijänoikeudella suojatun musiikin julkiseen esittämiseen tarvitaan lupa. Lupa tarvitaan sekä elävän että tallennetun musiikin julkiseen esittämiseen. Tallennetun musiikin julkista esittämistä on esimerkiksi äänitteen tai radion tai television kautta esitetty musiikki. Musiikin tekijöitä edustaa Suomessa Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y.

Suomen tekijänoikeuslaissa säädetään paitsi varsinaisesta tekijänoikeudesta myös eräistä tekijänoikeutta lähellä olevista oikeuksista, ns. lähioikeuksista. Lähioikeuksilla suojataan esimerkiksi teosten esityksiä ja esitysten tallenteita. Toisin kuin tekijänoikeudessa, suojan kohteen ei tarvitse ilmentää henkistä luovuutta suojaa saadakseen. Lähioikeuksien suojan sisältö vaihtelee.

Tyypillisimpiä lähioikeuksia ovat esittävän taiteilijan suoja, äänitetuottajan suoja, elokuvatuottajan suoja sekä radio- ja televisioyhtiön suoja. Myös teostasoon yltämättömät valokuvat ja tietokannat voivat saada lähioikeussuojaa.

Esittävän taiteilijan suojasta säädetään tekijänoikeuslain 45, 47 ja 47 a §:ssä. Esittävän taiteilijan suoja jakautuu taloudellisiin ja moraalisiin oikeuksiin. Esittävän taiteilijan taloudellisia oikeuksia ovat tekijänoikeuslain 45 §:n mukaisesti oikeus sallia esityksensä tallentaminen, oikeus sallia esityksensä saattaminen yleisön saataviin radion tai television välityksellä taikka suoraan siirtämällä sekä oikeus sallia esityksensä tallenteen kopioiminen ja levittäminen yleisön keskuuteen. Tämän lisäksi esittävällä taiteilijalla on tekijänoikeuslain 47 ja 47a §:n mukaisesti oikeus korvaukseen, milloin äänitallennetta käytetään radio- tai televisiolähetysessä taikka muussa julkisessa esityksessä. Esittävän taiteilijan moraalisisista oikeuksista säädetään tekijänoikeuslain 3 §:ssä.

Äänitteiden tuottajan suojasta säädetään tekijänoikeuslain 46 §:ssä. Äänitteen tuottajalla on oikeus sallia äänitteen kopiointi ja levittäminen yleisön keskuuteen. Tämän lisäksi myös äänitteen tuottajalla on tekijänoikeuslain 47 ja 47 a §:n mukaisesti oikeus korvaukseen, milloin äänitallennetta käytetään radio- tai televisiolähetysessä taikka muussa julkisessa esityksessä.

Tekijänoikeuslain 47 §:n mukainen oikeus korvaukseen

Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien oikeudesta korvaukseen otettiin säännös vuonna 1961 ilmestyneeseen tekijänoikeuslakiin. Tuolloin korvausvelvollisuus koski radio- ja televisiolähetystyksiä. Vuonna 1991 (L 34/1991) ulotettiin korvausvelvollisuus koskemaan myös ansiotarkoituksessa tapahtuvaa muuta julkista esitystä.

Tekijänoikeuslain 47 §:n mukaisesti esittävillä taiteilijoilla ja äänitetuottajilla on ainoastaan oikeus korvaukseen, jos tallennetta käytetään välittömästi tai välillisesti radio- tai televisiolähetysessä tai muussa julkisessa esityksessä. Toisin kuin tekijöillä, esittävillä taiteilijoilla ja äänitetuottajilla ei ole oikeutta kieltää tallenteen käyttöä, vaan heillä on ainoastaan oikeus korvaukseen.

Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien oikeudesta korvaukseen äänitteen käytöstä radio- tai televisiolähetysessä taikka muussa julkisessa esityksessä säädetään myös esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyhtiöiden suojaamiseksi tehdyn Rooman sopimuksen 12 artiklassa. Suomi liittyi tähän vuonna 1961 tehtyyn sopimukseen vuonna 1983. Rooman sopimuksen artiklan 12 mukaisesti "esittäville taiteilijoille, äänitteen valmistajille tai molemmille tulee käyttäjän maksaa kerta-kaikkinen, kohtuullinen korvaus, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen monistetta käytetään välittömästi radiolähetyskseen tai julkiseen toisintamiseen." (hallituksen esityksessä 185/1996, s. 2). Euroopan yhteisöjen direktiivi vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla (92/100/ETY) annettiin 19.11.1992. Direktiivin 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden "on säädettävä oikeudesta varmistaa, että käyttäjä maksaa kohtuullisen kertakorvauksen, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle".

Äänitteiden korvauksista maksettavaa kiistaa on käsitelty aikaisemmin tekijänoikeusneuvoston lausunnoissa. Lausuntopyynnössä 1995:19 D r.y. pyysi tekijänoikeusneuvostolta lausuntoa esittävien taiteilijoiden ja äänitetuottajien oikeudesta korvaukseen radiolähetyksessä ja muussa julkisessa esityksessä. Tapauksessa oli kyse tekijänoikeuslain 47 §:n tulkinnasta koskien radiolähetysten toisintamista vähittäismyymälätiloissa. Lausuntopyynnössä 1995:20 E ry pyysi tekijänoikeusneuvostolta lausuntoa siitä, onko C:lla oikeus laskuttaa kampaamoissa, myymälöissä ja muissa vastaavissa paikoissa tapahtuvasta radion kuuntelusta. Molemmissa tapauksissa tekijänoikeusneuvoston enemmistö päätyi sille kannalle, ettei lausuntopyynnössä tarkoitetuissa tilanteissa ollut tekijänoikeuslain 47 §:n mukaista korvausvelvollisuutta. Nämä tapaukset olivat ennen seuraavassa mainittua lainmuutosta.

Hallituksen esityksessä todetaan, että direktiivin vaatimusta myös välillisen käytön korvaamisen osalta on pidettävä selvänä. Direktiivin valmistelun aikoihin pidettiin nimenomaisen maininnan "välittömästi tai välillisesti" ottamista itse tekstiin tarpeettomana, vaikka sen tulkinnasta ei ollut epäselvyyttä. (HE 185/1996, s. 3).

Korvausvelvollisuuden selventämiseksi tekijänoikeuslakia muutettiin lisäämällä 47 § 1 momenttiin nimenomainen maininta "välittömästi tai välillisesti" (L 25.4.1997/365). Muutoksella vahvistettiin nimenomaisesti se periaate, että sellaisissa tilanteissa, joissa äänitteiden käyttö on välillistä julkista esittämistä, kuten ravintoloissa tai hotelleissa tapahtuva radion tai television avulla tapahtuva välittäminen yleisölle, tämä on tekijänoikeuslain 47 §:n mukaista korvausvelvollisuuden alaista toimintaa.

Tekijänoikeuslain 47 §:n 4 momentissa on nimenomainen maininta siitä, että 47 §:n mukainen korvausvelvollisuus ei koske tekijänoikeuslain 46 a §:ssä tarkoitettua laitetta eli laitetta, johon on otettu elokuvateos. Säännöksen tarkoituksena oli selventää, että äänielokuvat oli suljettu tämän korvauksen maksuvelvollisuuden ulkopuolelle (HE 161/1990, s. 55).

Korvaukset 47 §:n mukaisesta käytöstä perii C r.y.

Julkinen esittäminen

Oikeus korvaukseen on ainoastaan julkisesta esittämisestä. Yksityisessä piirissä tapahtuva esittäminen ei ole julkista. Yksityisellä piirillä tarkoitetaan perhe- ja lähintä ystäväpiiriä. "Julkisena" tekijänoikeuslain 47 §:n korvausta ajateltaessa on pidettävä sitä, mikä on julkista esittämistä tekijänoikeuslain 2 §:n mukaisesti (HE 161/1990).

Käsitteen "julkinen" sisältöä on siten arvosteltava tapauskohtaisesti kunkin tapauksen olosuhteet huomioon ottaen. Oikeuskirjallisuudessa ja -käytännössä omaksutun kannan mukaisesti esitystä olisi pidettävä lähtökohtaisesti julkisena niissä tapauksissa, joissa kuuntelija- tai katselijamäärää ei olisi etukäteen ennalta määrätty. Tilaisuus, johon kenellä tahansa on mahdollisuus osallistua, olisi julkinen riippumatta siitä, kuinka moni todellisuudessa osallistuu tilaisuuteen. Näissä tilanteissa myös mahdollinen pääsymaksun periminen olisi arviointiin vaikuttamaton seikka. Myös sellaiset suljetut tilaisuudet, joiden osallistumisoikeus on sidottu sellaisiin kriteereihin, että yleisön lukumäärä saattaa nousta huomattavan korkeaksi, saatetaan katsoa julkisiksi tilaisuuksiksi. (Kivimäki T. M., Uudet tekijänoikeus- ja valokuvauslait 1966, s. 33-34 ja

Haarmann P-L, Tekijänoikeudet ja lähioikeudet 1999, s. 94-95, sekä TN 1986:12, TN 1996:8, TN 1997:5)

Tekijänoikeusneuvosto on lausunnossaan 1996:8 ottanut kantaa julkiseen esittämiseen tapauksessa, joka koski televisio-ohjelmien esittämistä asuntohotellin huoneessa. Lausuntopyyntö liittyi osapuolten väliseen riitaan koskien hotellihuoneissa tapahtuvien televisiolähetysten korvausvelvollisuutta. Asuntohotellissa oli yhden tai kahden hengen huoneita, joita vuokrattiin niitä haluaville. Huoneen varustukseen kuului mm. TV-vastaanotin, josta näkyivät kanavat 1, 2 ja 3. Perusteluissa todettiin, että asuntohotellin toiminta oli julkista elinkeinon harjoittamista, ja kenellä tahansa oli mahdollisuus päästä hotellin asiakkaaksi. Asiakaspiiriä ei ollut myöskään etukäteen mitenkään rajattu tai määrätty. Huoneen asukkailla oli halutessaan mahdollisuus katsoa/kuunnella televisiota kytkemällä virran päälle. Lausunnossa todettiin, että ko. toiminta oli tekijänoikeuslain 2 §:n 3 momentin mukaista julkista esittämistä siten, että pelkkä vastaanottimien sijoittaminen hotellihuoneisiin aiheutti korvausvelvollisuuden. Lausunnossa katsottiin, että tapauksessa oli kyseessä niin sanottu avoin piiri, joka muodostui ennalta määräämättömästä ihmisjoukosta ja johon kenellä tahansa oli mahdollisuus osallistua hotellihuoneen maksamalla. Julkisen esittämisen kannalta sillä seikalla, kuinka moni todellisuudessa seurasi lähetyksiä kytkemällä virran päälle tai pois, ei ollut merkitystä.

Tekijänoikeusneuvoston lausunnossa 1997:5 oli puolestaan kysymys musiikin esittämisestä taksissa. Myös tässä tapauksessa katsottiin, että taksissa tapahtuva musiikin esittäminen oli julkista esittämistä. Perusteluissa mainittiin etenkin se, ettei asiakaspiiriä ollut ennalta rajattu tai määrätty. Myöskään tässä tapauksessa kuulijoiden todellisella lukumäärällä ei katsottu olevan merkitystä.

Korkein oikeus on tapauksessa KKO 1968 II 81 ottanut kantaa linja-autossa tapahtuvaan musiikin esittämiseen. Tässä tapauksessa KKO katsoi, että musiikin esittäminen oli julkista esittämistä ja vastaaja tuomittiin suorittamaan korvausta oikeudenhaltijoille.

Laitteen vuokraus tai muu luovutus

Julkisesta esittämisestä on erotettava pelkkä tietyn esityksen seuraamiseen mahdollistavan laitteen luovutus.

Suomi on vuonna 1996 allekirjoittanut kaksi Maailman henkisen omaisuuden järjestön WIPO:n tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia koskevaa sopimusta, WIPO:n tekijänoikeussopimuksen ja WIPO:n esitys- ja äänitesopimuksen. WIPO (World Intellectual Property Organization) on hallitustenvälinen järjestö, jonka tehtäviin kuuluu henkisen omaisuuden edistäminen sekä useiden alan kansainvälisten sopimusten hallinnointi. WIPO:n tekijänoikeussopimuksen 8 artikla koskee oikeutta yleisölle välittämiseen. Artiklan mukaisesti kirjallisen tai taiteellisen teoksen tekijöillä on yksinoikeus sallia teostensa mikä tahansa välittäminen yleisölle johtimitse tai ilman johdinta. Sopimusta koskevassa julkilausumassa todetaan 8 artiklan osalta nimenomaisesti, että "on selvää, ettei pelkkien välittämisen mahdollistavien tai aikaansaavien fyysisten apuvälineiden toimittaminen itsessään merkitse tässä sopimuksessa tai Bernin yleissopimuksessa tarkoitettua välittämistä". Suomen tekijänoikeuslain 2 §:n 3 momentin mukaista julkisen

esittämisen määritelmää ei tämänkään mukaisesti ole tarkoitettu koskemaan kuuntelun tai katsomisen mahdollistavan laitteen tarjoamista yleisölle.

Vastaus lausuntopyynnössä tarkoitettuihin kysymyksiin

Lausuntopyynnössä on pyydetty tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, onko majoitus- ja autonvuokraus/myyntitoiminnan yhteydessä tapahtuvasta television katselumahdollisuuden/radion kuuntelumahdollisuuden antamisesta suoritettava tekijänoikeusmaksuja.

1. Onko majoitustoiminnassa maksettava television katselumahdollisuuden antamisesta yksilöille tekijänoikeusmaksuja?

Lausuntopyynnössä on kyse siitä, onko television katseleminen asuntohotellin yksittäisissä huoneissa yksityisessä piirissä tapahtuvaa toimintaa vai tekijänoikeuslain mukaista julkista esittämistä, joka tapahtuu asuntohotellin omistajan toimesta.

Lausuntopyynnön mukaisesti vuokrattaviin huoneisiin on sijoitettu televisiot, joista asiakkaat voivat halutessaan seurata kolmea kanavaa. Tekijänoikeusneuvosto katsoo aikaisempaan lausuntoonsa 1996:8 viitaten, että musiikin esittäminen televisio vastaanottimien välityksellä asuntohotellin huoneissa on tekijänoikeuslain 2 §:n 3 momentin mukaista julkista esittämistä. Käytännössä kenellä tahansa on mahdollisuus päästä asuntohotellin asiakkaaksi. Vaikka asuntohotellin asiakkaina on pääasiassa H:n telakan työntekijöitä, ei asiakaspiiriä olla kuitenkaan sillä tavoin etukäteen rajattu, että kyseessä olisi suljetulle piirille tapahtuva vuokraustoiminta. Muun muassa tämän johdosta lausuntopyynnössä tarkoitettussa tilanteessa on kyse avoimesta piiristä, joka muodostuu ennalta määräämättömästä ihmisjoukosta ja johon kenellä tahansa on mahdollisuus osallistua huonemaksun maksamalla. Julkisen esittämisen kannalta on merkityksentöntä, kuinka moni asiakas todellisuudessa seuraa lähetyksiä.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että sijoittamalla vastaanottimet huoneisiin hakija saattaa ohjelmat yleisön saataviin siten, että asiakkaan tarvitsee vain kytkeä virta vastaanottimeen. Virran kytkemisellä tai kytkemättä jättämisellä ei ole vaikutusta tilanteen tekijänoikeudelliseen arviointiin. Näillä perusteilla oikeudenhaltijalla on oikeus periä korvaus television katselumahdollisuuden tarjoamisesta.

2. - 4. Onko autonvuokraustoiminnassa maksettava radion kuuntelumahdollisuuden antamisesta yksilöille tekijänoikeusmaksuja?

Onko autonmyyntitoiminnassa maksettava radion kuuntelumahdollisuuden antamisesta yksilöille tekijänoikeusmaksuja?

Mikäli majoitustoiminnassa on maksuvelvollisuus muttei muissa lausunnonpyytäjän toiminnoissa, vaikka niissä kuunnellaan musiikkia huomattavasti enemmän kuin lausunnonpyytäjän nukkumapaikassa, mitkä ovat perustelut tälle asialle?

Teoksen julkisesta esittämisestä on erotettava esityksen kuuntelemisen tai katselemisen mahdollistavan laitteen tarjoaminen yleisölle sinänsä. Tekijänoikeusneuvosto kat-

soo, että autonmyyntitoiminnassa tapahtuva radion kuuntelumahdollisuuden antaminen yleisölle ei lausuntopyynnössä esitetystä tapauksesta ole sellaista julkista esittämistä, kuin tekijänoikeuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitetaan. Lausuntopyynnössä tarkoitettua tilanteesta on kyse ainoastaan radiolaitteen tarjoamisesta ja myymisestä yleisölle.

Lausuntopyynnössä tarkoitettuun autonvuokraustoimintaan liittyy sen sijaan eräitä tekijänoikeudellisesti tulkinnanvaraisia piirteitä. Autonvuokraus radiolaitteineen rinnastuu toisaalta autojen myyntitoimintaan, toisaalta siinä on eräitä hotellihuoneen radion kuuntelupalveluja muistuttavia piirteitä. Sekä autonvuokraus- että hotellitoiminnassa on kyse ennalta määräämättömälle henkilökunnalle tarjottavista palveluista, jotka tarjotaan varsinaisen vuokrauspalvelun ohella. Autoissa olevan radiolaitteen voidaan kuitenkin pikemminkin katsoa olevan kiinteä lisävaruste kuin erillinen lisäpalvelu. Hotellihuone on lisäksi yleensä hotellinpitäjän välittömässä tai välillisessä valvonnassa myös vuokrauksen aikana, kun taas vuokrattuun autoon ei yleensä ulotu valvonnan mahdollisuuksia vuokrausajana. Näillä perusteilla tekijänoikeusneuvosto katsoo, että tarkasteltavassa lausuntopyynnön kaltaisessa autonvuokraustoiminnassa pikemminkin on kyse radion kuuntelua mahdollistavan laitteen luovutuksesta määrääjäksi kuin julkisesta esittämisestä tekijänoikeuslain tarkoittamassa mielessä.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, ettei lainsäätäjän tarkoituksena ole ollut ulottaa tekijänoikeuslain 2 §:n 3 momentin julkisen esittämisen määritelmää koskemaan myös esityksen seuraamiseen tarkoitettavan laitteen vuokraamista tai myyntiä. Tämän mukaisesti autonvuokraus- tai autonmyyntitoiminnassa tapahtuva auton vuokraus tai myynti radioineen ei ole tekijänoikeuslain 2 §:n 3 momentin mukaista julkista esittämistä. Näillä perusteilla oikeudenhaltija ei ole oikeutettu korvaukseen radion kuuntelumahdollisuuden antamisesta edellä mainituin tavoin.

Puheenjohtaja

Niklas Bruun

Sihteeri

Harri Stachon

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Sen ratkaisemiseen ovat osallistuneet tekijänoikeusneuvoston puheenjohtaja Niklas Bruun, varsinaiset jäsenet

Markku Uotila, Kirsi-Marja Okkonen, Päivi Liedes, Martti Heikkilä ja Kai Nordberg
sekä varajäsenet Rainer Oesch, Hanna Nuortila, Pirjo Aalto ja Jaakko Eskola.